

Wetenschap

Fresco, kniel niet voor publiek

De wetenschap moet zich niet van de wijs laten brengen door pseudowetenschappelijk getoeter, maar een gids zijn in het scheiden van feit en fabel.

MAARTEN KEULEMANS

Het is weer eens mis tussen de wetenschapper en de wereld daarbuiten. Geen krant kun je deze dagen openslaan, of het gaat erover: de 'vertrouwenscrisis' tussen wetenschap en maatschappij. Want terwijl de wetenschap druk in de weer is met genetisch veranderde organismen, elektrodes in breinen en nanocapsules met medicijnen, lijkt de burger er de neus voor op te halen. Weigert vaccins, wantrouwt mobieltjes, slikt boosaardige geruchten over genetische manipulatie voor zoete koek.

Tja, wat doe je dan, als wetenschapper? Je krabt je eens op het achterhoofd - en besluit dat je blijkbaar dienstbaarder moet zijn aan de maatschappij.

Dat althans is de teneur van een hele trits initiatieven en betogen die rond de opening van het academisch jaar het licht zagen. In Twente werd een techniekclub geopend dat snel moet inspelen op allerlei maatschappelijke ontwikkelingen en riep minister Jet Bussemaker op tot meer reflectie over 'de vraag of we datgene wat we kunnen bedenken, ook altijd moeten maken'. In de Volkskrant zei de Wageningse hoogleraar Hedwig te Molder dat wetenschappers minder 'absolute zekerheden' moeten geven. 'Dat maakt achterdochtig' (Wetenschap, 28 augustus).

Of neem bestuursvoorzitter Louise Fresco van Wageningen Universiteit. 'Natuurlijk tellen feiten. Maar ik denk dat het zinniger is om te willen begrijpen wat de sentimenten in de samenleving precies zijn.' Want: 'De samenleving heeft altijd gelijk.' Aldus Fresco (Ten eerste, 30 augustus). Wat haar betreft reden om nog meer toenadering te zoeken tot het bedrijfsleven: 'Ik denk dat we veel van het bedrijfsleven kunnen leren op het punt van omgang met maatschappelijke gevoeligheden.'

Wat een getob. Alsof wetenschappers in zichzelf gekeerde, weltfremde malloten zijn die in de kelder aan hun muis zitten te sleutelen. Het tegendeel

is waar. Opgejaagd door bezuinigingen zijn wetenschappers meer dan ooit een nomadenvolk dat van contract naar contract trekt. 'Valorisatie' is daarbij het toverwoord: als je onderzoek maar relevant is, te vercommercialiseren, maatschappelijk inzetbaar. Aan alle universiteiten zijn inmiddels afdelingen of zelfs hele instituten verrezen rond het vertalen van onderzoek naar de praktijk; en in kranten en op tv communiceren wetenschappers zich drie slagen in de rondte.

Trouwens, wat is eigenlijk 'de maatschappij'? Dialoogzoekers als Fresco en Te Molder lijken zich vooral te richten op een relatief kleine groep lawaaimakers. 'Anti-wetenschappelijk links', zoals de biologen Alex Berezow en Hank Campbell die groep noemen in hun boek *Science Left Behind*. Een diffuse beweging van vaccinweigeraars, E-nummer-vrezers en andere alterneuten, verenigd rond drie kernwaarden: al het natuurlijke is goed, al het onnatuurlijke is slecht en wetenschap is ook maar een mening. 'Let them be. Ieder zijn mening', reageerde afgelopen weekeinde in de Volkskrant bijvoorbeeld 'powerfood'-goeroe Rens Kroes op een advies van het Voedingscentrum. 'Ik ga op mijn gevoel en intuïtie af.'

In hoeverre moet de wetenschap met die minderheid in 'dialoog' gaan? Moet je ze niet met rust laten? Het gevaar bestaat immers dat een dialoog de ontkenner legitimiteit geeft, zoals homeopathische watertjes legitimiteit ontlenen aan het feit dat ze in de apotheek liggen.

Afgezien daarvan: zó rampzalig gesteld is het nu ook weer niet. We leven in een grondig verwetenschappelijkte, technologische wereld, waar zelfs de buurtvereniging schermt met technische onderzoeksrapporten. Het 'afzweren' van de wetenschap is hier een tamelijk onschuldige hobby, een ietwat decadente vorm van dwarsliggen: van nu af aan eet ik lekker alleen nog maar rauw voedsel!

Maar Fresco haalt het niet heel gelukkige voorbeeld van de politiek erbij: 'De burger is een consument geworden die gewend is op zijn wenken bediend te worden. Dat is hoe de politiek hem vandaag de dag bedient.' Moet de wetenschap dus maar de waan van de dag najagen? Juist de wispelturigheid van de politiek zou wel eens een voorname reden kunnen zijn voor, jawel, de vertrouwenscrisis tussen burger en politiek.

De integriteitskwestie waarover Fresco, Te Molder en anderen zich zorgen maken, is precies dat: een integriteitskwestie. Te vaak heeft de wetenschap geknield voor de gunsten van het publiek en het grote geld: van Stapel tot Poldermans, van 'Melk voor Elk' tot 'Becel helpt', en van toegevoegde

antioxidanten tot extra visvetzuren - totdat ook dat opeens anders zit. Dat van alle reguliere geneesmiddelen maar de helft bewezen werkzaam is en aan Wageningen Universiteit de leerstoel toxicologie wordt betaald door chemieconcern BASF, helpt ook niet om zielekens te winnen.

Waar de maatschappij behoefte aan heeft, is een wetenschap die zich niet van de wijs laat brengen door bedrijfsbelangen, politieke driften of pseudowetenschappelijk getoeter. Een wetenschap die integriteit voorop stelt en onvoorwaardelijk trouw blijft aan de wetenschappelijke methode. Koersvastheid, een baken zijn, een betrouwbare gids in het scheiden van feit en fabel; dát is wat er van roergangers als Fresco wordt verwacht.

En dat de samenleving morrend en op enige afstand volgt, met één been in de wetenschap en het ander daarbuiten - dat is nooit anders geweest.